

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 201/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Silviou Turcsányiovou, Štefánikova 21/111, Trnava, proti postupu Okresného súdu Dunajská Streda v konaní sp. zn. 14T/31/2021 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v trestnom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia, s tým, že súdu bude prikázané bezodkladne trestné konanie prerušiť a sťažovateľovi bude priznaná náhrada trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Na sťažovateľa bola 27. septembra 2021 podaná obžaloba zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona. Za takto právne kvalifikovaný skutok mu hrozí trest odňatia slobody v rozmedzí od 10 rokov do 15 rokov.

3. Počas trestného konania Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela Trestného zákona“), meniaci aj znenie § 171 až § 173 zakotvujúcich skutkové podstaty drogových trestných činov.

4. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 3/2024-112 z 28. februára 2024 pozastavil účinnosť niektorých ustanovení novely Trestného zákona.

5. Sťažovateľ sa 18. marca 2024 obrátil na okresný súd s návrhom na prerušenie proti nemu vedeného trestného konania. Dôvodil poukazom na § 228 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého policajt preruší trestné stíhanie, ak ústavný súd pozastaví účinnosť právneho predpisu alebo jeho časti, ktorého použitie je rozhodujúce pre konanie alebo rozhodnutie vo veci samej. Zároveň podľa § 283 ods. 1 Trestného poriadku súd preruší trestné stíhanie, ak zistí na hlavnom pojednávaní, že je tu niektorá z okolností uvedených v § 228 ods. 2.

6. Na hlavnom pojednávaní konanom 20. marca 2024 okresný súd konštatoval, že novela Trestného zákona v dôsledku uznesenia ústavného súdu o pozastavení jej účinnosti dosiaľ v časti dotýkajúcej sa sťažovateľa nenadobudla účinnosť, a preto jej ustanovenia nie sú nateraz rozhodujúce pre meritórne posúdenie obžaloby podanej na sťažovateľa.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti argumentuje, že novela Trestného zákona zásadným spôsobom mení kvalifikáciu skutku kladeného mu za vinu vrátane trestnej sadzby. Pôvodné znenie Trestného zákona ustanovuje trestnú sadzbu v rozmedzí 10 až 15 rokov. Podľa novely Trestného zákona by to bolo najviac 7 až 15 rokov. Je teda nepochybné, že ide o právny predpis, použitie ktorého je rozhodujúce, jednak pre samotné konanie sp. zn. 14T/31/2021, vo vzťahu k ďalšiemu dokazovaniu, a jednak aj pre samotné rozhodnutie vo veci samej.

8. Procesné pravidlo podľa § 228 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku neustanovuje ako zákonný predpoklad prerušenia konania, že má ísť o pozastavenie účinnosti právneho predpisu alebo jeho časti, ktorý už bol účinný do rozhodnutia o pozastavení jeho účinnosti alebo jeho časti. Sťažovateľ je presvedčený, že § 228 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku je nutné aplikovať tak vo vzťahu k právneho predpisu alebo jeho časti, ktorý už bol účinný pred pozastavením jeho účinnosti, ako aj na právny predpis alebo jeho časť, ktorý nenadobudol účinnosť pred pozastavením jeho účinnosti. Zákonodarca neustanovil takúto diferenciáciu, preto nemôže ani okresný súd výkladom takúto podmienku ustanoviť.

9. Právny názor okresného súdu (bod 6 tohto uznesenia) je nelogický, pretože pokiaľ by dotknuté ustanovenia, ktorých účinnosť je v súčasnosti pozastavená, v minulosti už účinné boli, tak ich uplatnenie by prichádzalo do úvahy bez ohľadu na následné pozastavenie účinnosti. V takom prípade by prerušenie trestného stíhania strácalo význam.

10. Prerušenie konania je pre sťažovateľa zásadné, pretože nová právna úprava bude preň priaznivejšia, pokiaľ ústavný súd rozhodne, že nie je v rozpore s právnymi predpismi vyššej právnej sily. Považuje za neprijateľné, aby sa proti nemu viedlo trestné stíhanie podľa doterajšej právnej úpravy, ktorá je pre neho menej priaznivá, a aby bol podľa nej aj odsúdený, a to iba preto, že účinnosť novej priaznivejšej právnej úpravy bola dočasne pozastavená ústavným súdom. V takejto situácii musí mať záujem na spravodlivom súdnom procese prednosť pred rýchlosťou trestného konania.

IV.

Predbežné prerokovanie návrhu

11. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorého podstata vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. napr. I. ÚS 480/2013, II. ÚS 156/09, III. ÚS 149/04, III. ÚS 456/2022, III. ÚS 345/2023, III. ÚS 472/2023, IV. ÚS 135/05). Rovnako by opačný záver znamenal popretie významu podústavného práva pri ochrane základných práv (m. m. napr. III. ÚS 454/2022, III. ÚS 455/2022, III. ÚS 456/2022, III. ÚS 531/2022, III. ÚS 345/2023, III. ÚS 472/2023). Podústavné právo vytvára nielen orgány verejnej moci s ich osobitými právomocami, ale aj množstvo hmotnoprávných a procesnoprávných konštrukcií a inštitútov, ktorých súhrn vytvára právne prostriedky na ochranu základných práv.

12. Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

13. Každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť právnej (súdnej) ochrany, a pred tým, ako podá ústavnú sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

14. Sťažovateľ namieta postup okresného súdu v konaní, ktoré dosiaľ nie je ukončené. Doteraz nebolo ani len neprávoplatne rozhodnuté, a to ani o vine sťažovateľa, ani o jeho treste. Ak trestné konanie do takého štádia dospeje a potvrdia sa obavy sťažovateľa o prísnejšom posúdení jeho viny i trestnosti skutku kladeného mu za vinu, nič mu nebude brániť v tom, aby odvolaním ako riadnym opravným prostriedkom podaným podľa Trestného poriadku uplatnil proti neprávoplatnému rozsudku všetky výhrady, ktoré sformuloval v odôvodnení svojej ústavnej sťažnosti. Bude potom povinnosťou súdu vyššieho stupňa, aby sťažovateľovmu základnému právu na súdnu ochranu, i jeho právu na spravodlivé súdne konanie ochranu účinne poskytol. V prípade neúspechu sťažovateľa s odvolaním sa stane aktuálnou úvaha o prípadnom podaní dovolania ako

mimoriadneho opravného prostriedku. V konaní o procesne prípustnom dovolaní zas bude povinný poskytovať ochranu označeným právam sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky.

15. Právne prostriedky uvedené v predchádzajúcom odseku, ktoré sťažovateľovi priznáva Trestný poriadok, dosiaľ nemohli byť vyčerpané vzhľadom na aktuálne procesné štádium trestného konania. Nič to však nemení na ich použiteľnosti v neskorších fázach trestného konania. Ústavnú sťažnosť preto ústavný súd odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Následne bolo bez významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite (príkaz prerušiť konanie, náhrada trov konania).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2024

Robert Šorl
predseda senátu